

**SARDAR PATEL UNIVERSITY,
M.A. – II- SEMESTER (C.B.C.S.) EXAMINATION,
2015**

**Monday, 27th, APRIL,
10.30 A.M. TO 01.30 P.M.**

COURSE CODE: PA02SSAN03

(૧) સંસ્કૃત નાટકોનો પરિચય – ડૉ.તપસ્વી નાન્દી.

TOTOL MARKS : 70

(૨) મેઘદૂતમ્ (પૂર્વમેઘ) (શ્લોક, ૧-૨૦)

પ્રશ્ન.૦૧ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

(૧૦)

(૧) સંસ્કૃત નાટકની ઉત્પત્તિ પુત્તલિકા નૃત્યમાંથી માને છે.

(A) મેક્સમૂલર (B) લૂડર્સ (C) એ.બી.કીથ (D) પિશેલ

(૨) સંસ્કૃત નાટકોની વિશેષતા છે.

(A) વિદૂષક (B) ખલનાયક (C) દૂત (D) દૂતી

(૩) ટી.ગણપતિ શાસ્ત્રીએમાં ભાસના રૂપકો શોધ્યાં.

(A) ઇ.સ.૧૯૧૩ (B) ઇ.સ.૧૯૦૯ (C) ઇ.સ.૧૯૧૨ (D) ઇ.સ.૧૯૦૭

(૪) પતંજલિ 'પાતંજલ મહાભાષ્ય'માં કયા નાટકનો નિર્દેશ કરે છે.

(A) સમુદ્રમંથન (B) કંસવધ (C) કુંદમાલા (D) ત્રિપુરદાહ

(૫) દામોદર મિશ્ર રચિત નાટક છે.

(A) મોહપરાજય (B) કર્પૂરચરિત (C) કર્પૂરમંજરી (D) હનુમન્નાટક

(૬) મેઘ કયા શ્રેષ્ઠ વંશમાં જન્મ્યો છે.

(A) અયોધ્યાવર્તકાનામ્ (B) પુષ્કરાવર્તકાનામ્ (C) વિદિશાવર્તકાનામ્ (D) ધારાવર્તકાનામ્

(૭) 'મેઘદૂત' પરની 'સંજીવની' ટીકાના રચયિતા છે.

(A) વલ્લભદેવ (B) હેલારાજ (C) સુમતિવિજય (D) મલ્લિનાથ

(૮) કાલિદાસના મંદાકાંતા છંદની કોણ પ્રશંસા કરે છે.

(A) ક્ષેમેન્દ્ર (B) ભોજ (C) રાજશેખર (D) વિશ્વનાથ

(૯) યક્ષ મેઘને વિદિશામાં કઈ નદીનું જલપાન કરવાનો અનુરોધ કરે છે.

(A) ચર્મણવતી (B) વેત્રવતી (C) ક્ષિપ્રા (D) નિર્વિન્ધ્યા

(૧૦) 'યાજ્ઞા મોઘા વરમધિગુણે નાઘમે લઘ્વકામા ।' - પ્રસ્તુત પદ્યખંડમાં કયો અલંકાર છે.

(A) અર્થાન્તરન્યાસ (B) વિભાવના (C) વિશેષોક્તિ (D) સ્વાભાવોક્તિ

પ્રશ્ન.૦૨ સંસ્કૃત નાટકની ઉત્પત્તિ અને વિકાસ વિગતે ચર્ચો.

(૧૫)

અથવા

પ્રશ્ન.૦૨ 'ભાસનાટકચક્ર'નો વિસ્તૃત પરિચય આપો.

(૧૫)

પ્રશ્ન.૦૩ હર્ષવર્ધનના જીવન, સમય અને કવનની સવિસ્તર ચર્ચા કરો.

(૧૫)

અથવા

પ્રશ્ન.૦૩ 'મુદ્રારાક્ષસ'નું કથાવસ્તુ આપી, તેનું સમીક્ષાત્મક મૂલ્યાંકન કરો.

(૧૫)

પ્રશ્ન.૦૪ નીચેનામાંથી ગમે તે એક શ્લોક મલ્લિનાથની ટીકા મુજબ સંસ્કૃતભાષામાં સમજાવો.

(૧૫)

(૧) તસ્ય સ્થિત્વા કથમપિ પુરઃ કૌતુકાધાનહેતો-

રન્તર્બાષ્પશ્ચિરમનુચરો રાજસજસ્ય દઘ્યૌ ।

મેઘાલોકે ભવતિ સુખિનોઽપ્યન્યથાવૃત્તિ ચેતઃ,

કળ્થાશ્લેષપ્રણયિનિ જને કિં પુનર્દૂરસંસ્થે ॥

(૨) તાં ચાવશ્યં દિવસગણનાતત્પરામેકપત્ની-
મવ્યાપન્નામવિહતગતિર્દ્રક્ષ્યસિ ભ્રાતૃજાયામ્ ।

આશાબન્ધઃ કુસુમસદૃશં પ્રાયશો હ્યજ્ઞનાનાં,
સદ્યઃપાતિ પ્રણયિ હૃદયં વિપ્રયોગે રુણદ્વિ ॥

પ્રશ્ન.૦૫ નીચેનામાંથી ગમે તે એક શ્લોક મલિનનાથની ટીકા મુજબ સંસ્કૃતભાષામાં સમજાવો. (૧૫)

(૧) અદ્રેઃ શૃંગં હરતિ પવનઃ કિંસ્વિદિત્યુનુમુખીભિઃ,
દૃષ્ટોત્સાહશ્ચકિતચકિતં મુઘસિદ્ધાજ્ઞનાભિઃ ।

સ્થાનાદસ્માત્સરનિચુલાદુત્પતોદદમુખઃ સ્વે,
દિડ્નાગાનાં પથિ પરિહરન્સ્થૂલહસ્તાવલેપાન્ ॥

(૨) તસ્યાસ્તિવૈર્વનગજમદૈર્વાસિતં વાન્તવૃષ્ટિઃ,
ર્જમ્બૂકુઞ્જપ્રતિહતરયં તોયમાદાય ગચ્છેઃ ।

અન્તઃસારં ઘન તુલયિતું નાનિલઃ શક્ષ્યતિ ત્વાં,
રિક્તઃ સર્વો ભવતિ હિ લઘુ પૂર્ણતા ગૌરવાય ॥

ૐૐૐૐૐ